

SVERIGELYFTET

*– Sveriges investeringsbehov för
den ekonomiska tillväxten.*

BYGGNADS

FÖRORD

Det går knappt en dag utan att vi hör om eftersatta vägar, inställda tåg, bostadsbrist och VVS- och elnät som arbetar på bristningsgränsen. Branschaktörer och myndigheter har i årtal larmat om att de medel som skjutits till inte har räckt för att täcka behoven av upprustning och underhåll.

Ändå har politiken ständigt valt att skjuta problemen på framtiden. Åtstramningspolitik och överskottsmål har fått gå före nödvändiga investeringar och underhåll.

Det håller inte längre. Efter årtal av strutsmentalitet står det nu klart. Sverige måste satsa.

Den här rapporten är en sammanställning av branshexperters och myndigheters beräkningar över vad det skulle kosta att bygga i kapp och bygga ut Sveriges behov av bostäder, elnät, väg- och järnvägsnät samt vatten och avloppsledningar.

Vi kallar det för Sverigelyftet.

Ett Sverigelyft skulle ge Sverige och svenskarna en bostadsförsörjning, infrastruktur och elnät de både förtjänar och kan lita på. Det skulle skapa framtidstro för alla unga som står i bostadskö i väntan på att flytta hemifrån. Det skulle dessutom skapa tusentals arbetstillfällen och möjliggöra expansion och innovation för våra företag.

Sverige står inför ett vägskäl. Antingen fortsätter vi svälta oss själva. Och får se bostadsköerna växa, innovationerna avta, och industrisatsningar hamna i andra länder.

Eller så satsar vi på ett Sverigelyft och visar både oss själva och resten av världen att Sverige spänner bågen och vill framåt.

Det parti som går först i ledet med en expansiv politik har allt att vinna. De som lever kvar i det förgångna och fortsätter skjuta över problemen på kommande generationer kommer att förlora.

Ett Sverigelyft skulle ge både arbetstillfällen och skapa en framtidstro hos hela befolkningen. Med den här sammanställningen visar vi inte bara att det är möjligt. Det är nödvändigt.

LARS HILDINGSSON
Tillförordnad förbundsordförande
Byggnads

LISA NÅBO
Förbundsordförande
SSU

Innehåll

FÖRORD	2
SAMMANFATTNING	4
SVERIGELYFTET	5
Inledning	5
Bristerna på bostadsområdet	5
Investera bort bostadsbristen	6
Bristerna inom väg- och järnvägsnätet	7
Investera bort underhållsskulden	7
Bristerna i vatten- och avloppsledningarna	7
Investeringar för att upprusta vatten- och avloppsledningarna	8
Bristerna i elnätet	8
Elektrifieringen ställer nya krav på elnätet	8
Ett Sverigelyft för framtiden	9
Investeringsbehoven	9
BILAGOR	10
Så har vi räknat	10
Bostadsbyggandet	10
Investeringarnas effekt på sysselsättningen	10
REFERENSER	11

SAMMANFATTNING

Med hjälp av aktuella rapporter från näringsliv och myndigheter, samt offentlig statistik har vi tagit fram beräkningar som på ett unikt sätt sammanställer Sveriges investeringsbehov för områdena bostäder, vägar och järnvägar, vatten och avlopp samt elnät. Områden som är avgörande för den ekonomiska tillväxten, för att skapa arbetstillfällen och för människors välbefinnande, där är av låga investeringsnivåer lett till omfattande problem.

Rapporten presenterar investeringskostnaderna för att bygga bort bostadsbristen och möta det underhållsbehov som finns inom samhällskritisk infrastruktur. Nya satsningar som höghastighetsjärnvägar, kärnkraftverk eller vätgasanläggningar ingår inte i analysen.

Slutsatsen är att investeringarna inom de områden rapporten går igenom behöver öka med 149 miljarder per år under de kommande åren.

Behovet av ökade investeringar fördelar sig enligt följande:

Vår bedömning är att investeringsbehoven är omfattande, och att Sverige behöver en offensiv investeringspolitik för att stå rustat för framtiden, ett Sverigelyft.

Det ska dock klargöras att Sveriges goda offentliga ekonomi gör investeringarna i Sverigelyftet fullt genomförbara. En historiskt låg statsskuld gör lånefinansiering till ett attraktivt alternativ. Som jämförelse skulle det även räcka med att återgå till en skattenivå liknande den vi hade 2017 för att få in ytterligare 160 miljarder i statskassan.

Som en direkt effekt av de ökade investeringarna skulle sysselsättningen inom byggindustrin kunna öka med ungefär 78 000 personer. Lägg därtill de positiva samhällseffekterna som kommer av en robust infrastruktur.

Inledning

Sverige befinner sig i en allvarlig ekonomisk kris. Hög inflation och höjda räntor i kombination med lågkonjunktur och uteblivna budgetsatsningar har bidragit till en historisk inbromsning av bostadsbyggandet.

Sverige har sedan tidigare en betydande underhållsskuld vad gäller infrastrukturen. Delar av väg- och järnvägsnätet är undermåliga och i akut behov av upprustning, och det finns allvarliga brister i både vatten- och avloppsnäten och i elnätet.

För att lösa bristerna krävs omfattande investeringar. Därför behövs nu en historisk satsning på infrastruktur i form av ett nytt infrastrukturpaket för att Sverige ska bli rustat för framtiden. I denna rapport sammanställer vi statistik över vilka investeringar som krävs inom bostadsbyggande, väg- och järnvägsnät och infrastruktur som el, vatten och avlopp för att Sverige ska ha en stark grundläggande infrastruktur. Om investeringarna inte görs kommer det att få allvarliga konsekvenser:

- ▶ Om byggandet minskar får Sverige en ännu allvarligare bostadsbrist. Människor kommer inte att kunna flytta för att studera eller för att ta de nya, gröna jobben där de växer fram. Dessutom kommer trångboddheten och de sociala problem som följer i trångboddhetens spår att öka.
- ▶ Företagens möjligheter att expandera och anställa fler, och hela den ekonomiska tillväxten hindras av den låga utbyggnadstakten av el- och transportnäten.
- ▶ Vatten- och avloppsledningar som inte underhållits på 60 år kommer att gå sönder, och livsviktig samhällsservice som skolor och sjukhusavdelningar tvingas stänga på grund av vattenläckor.

Den nuvarande ekonomiska situationen med höga räntor och hög inflation har kraftigt förvärrat läget. Dessutom har staten under lång tid fört en alltför stram budgetpolitik. Nu måste Sverige lämna det överdrivna sparandet och istället investera i landets framtid.

I regeringsförklaringen för 2023 underströk statsminister Ulf Kristersson att en av de främsta uppgifterna för regeringen är att lägga grunden för Sveriges framtida välbefinnande. Han pekade på behovet av investeringar och nödvändigheten av stora infrastruktursatsningar och sa att "man behöver inte färdas långt i vårt land för att inse att det krävs stora investeringar i väg- och järnvägsnätet."

Den här rapporten innehåller en unik sammanställning över Sveriges investeringsbehov inom områdena bostadsbyggande, väg- och järnvägsnät och infrastruktur som el, vatten och avlopp. Med hjälp av aktuella rapporter från näringslivet och myndigheter, samt offentlig statistik har vi tagit fram beräkningar för att ge en övergripande bild av de investeringsbehov som Sverige behöver möta de kommande åren. Investeringsbehoven som redovisas i den här rapporten kommer endast från investeringar som tar oss tillbaka till tidigare nivåer, till exempel när det gäller antal bostäder i förhållande till antal invånare. Nya investeringar som höghastighetsjärnvägar, kärnkraftverk eller vätgasanläggningar ingår inte i analysen.

Bristerna på bostadsområdet

Den svenska byggsektorn befinner sig i en svår kris. Siffror från SCB visar att under de tre första kvartalen 2023 minskade byggandet av bostadslägenheter med över 50 procent jämfört med motsvarande kvartal 2022. Det innebär att bostadsbyggandet är det lägsta på tio år. Detta förvärrar ett redan allvarligt läge: bostadsbyggandet i Sverige har legat på en alltför låg nivå i flera decennier. Idag står mer än en miljon svenskar i bostadskö och en majoritet av Sveriges kommuner har bostadsbrist, vilket tydligt illustreras i diagram 1. Enligt Hyresgästföreningen kan nästan 200 000 unga inte flytta hemifrån för att det saknas bostäder till rimliga hyror, och nästan var tredje ung vuxen är orolig över att inte hitta någonstans att bo i framtiden. Samtidigt leder upptrissade hyror till att allt fler människor får förlita sig på otrygga andrahandskontrakt. Bostadsbristen leder också till att arbetsgivare får svårare att rekrytera personal.

Enligt Sveriges förenade studentkårer, SFS, finns det över 400 000 studenter, men endast omkring 100 000 studentbostäder. Nybyggnationen av studentbostäder minskar också. Enligt siffror från SCB började 57 procent färre studentlägenheter att byggas under första halvan av 2023 jämfört med samma period 2022.

Denna nedgång kommer i en tid då behovet av nya lägenheter är akut och bostadssituationen är allvarlig. Boverket skriver i sin rapport Bostadsbyggnadsbehov 2023–2030 att vi behöver bygga drygt 67 000 bostäder per år fram till år 2030 för att, givet befolkningsutvecklingen, komma tillbaka till samma antal bostäder som vi hade år 2005.

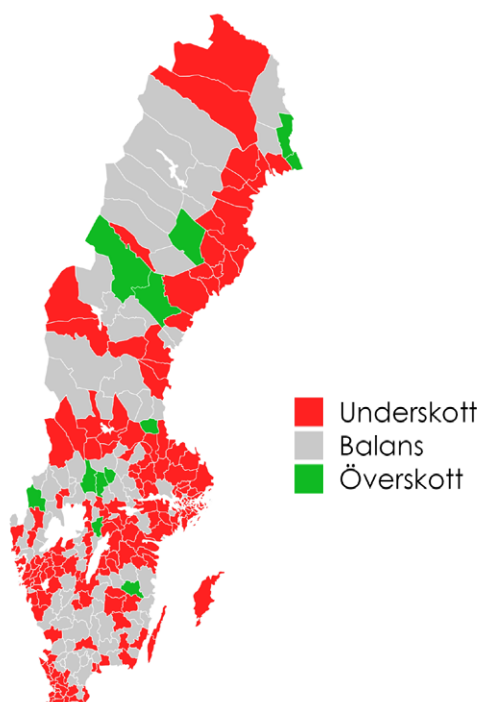

Diagram 1. Bostadssituationen i Sveriges kommuner enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2023. Kommuner markerade med rött har bostadsbrist.

Investera bort bostadsbristen

Lågkonjunkturen och de snabbt höjda räntorna gör att bostadsbyggandet faller kraftigt. Det innebär att alltför få nya bostäder kommer att byggas under de kommande åren. Den vikande byggkonjunkturen och riskerna för uppsägningar skapar också en situation där arbetare lämnar branschen för gott.

Statistik från SCB visar att kostnaden för de runt 50 000 bostäder som byggts de senaste åren har legat på runt 150–160 miljarder kronor, inklusive kostnader för mark. För att komma upp i en nivå på bostadsbyggandet som ger runt 67 000 nya bostäder per år måste investeringarna öka. Med hur mycket investeringarna behöver öka beror på vilka bostäder som byggs. Det är dyrast att bygga småhus och bostadsrättslägenheter, och billigast att bygga hyresrättslägenheter.

Om vi behåller en liknande fördelning av nybyggda bostadstyper som idag, behöver bostadsinvesteringarna öka till ungefär 205 miljarder kronor. Den summan kan göras lägre genom att bygga en högre andel flerbostadshus jämfört med idag, och då särskilt om man fokuserar på hyresrätter, som är billigare.

Prognosen från Byggföretagen för 2024 är att investeringarna i nybyggnation faller med nästan 50 procent jämfört med 2022 års nivåer, och landar på ungefär 88 miljarder. Det betyder att investeringarna behöver öka med 117 miljarder kronor för att komma upp i en byggtakt som på några års sikt kan bygga bort bostadsbristen.

Boverket uppskattar att antalet påbörjade lägenheter under 2023 och 2024 halveras jämfört med tidigare nivåer och hamnar på runt 24 000 nya bostäder per år.

Bristerna inom väg- och järnvägsnätet

Våren 2023 spårade ett persontåg ur mellan Stockholm och Arlanda. Tåget körde i 150 kilometer i timmen. Förutom att flera personer skadades och tåg på sträckan ställdes in i över en vecka, förstördes en kilometer räls. Kostnaderna för urspårningen väntas landa på hundratals miljoner kronor. När ett tåg med 68 vagnar spårade ut på Malmbanan i början av november 2021 konstaterade Statens haverikommission att urspårningen sannolikt orsakats av en inre spricka i rälsen. En granskning av Ekot visar att gamla och slitna spårväxlar har lett till att hundratals tåg har försenats de senaste två åren. Det här är bara några exempel av många som visar på att Sverige har ett undermåligt järnvägsnät.

Transportinfrastrukturen är en grundläggande förutsättning för ekonomisk tillväxt. En effektiv och väl underhållen infrastruktur möjliggör rörlighet för varor och människor, vilket skapar ett gott klimat för företagande och investeringar. Genom att investera i transportinfrastrukturen kan vi skapa jobb och stärka vår nationella ekonomi. Att människor kan lita på att tågen går i tid är också viktigt för klimatomställningen. Enligt en rapport från Seko Infranord har privatiseringar lett till att underhållet av järnvägarna blivit uppsplittrat och ineffektivt. Därför bör staten i högre utsträckning återta järnvägsunderhållet i egen regi.

Investera bort underhållsskulden

Den svenska järnvägen är oundgänglig för svensk industri och export, och avbrott och förseningar i tågtrafiken får ekonomiska följder. I det svenska väg- och järnvägsnätet finns en uppdämd underhållsskuld som vuxit stadigt de senaste åren och som nu uppgår till 77,5 miljarder enligt Svenskt Näringsliv.

Underhållsskulden leder till långsammare transporter och högre kostnader för samhället. Med dåligt underhåll ökar också säkerhetsriskerna markant. Flera järnvägsurspårningar kopplas till bristande underhåll, och åkeribranschen drabbas regelbundet av avåkningar på vägar som är i dåligt skick.

Enligt Svenskt Näringslivs rapport behöver investeringarna i landets väg- och järnvägsnät öka med 10 miljarder per år för att den uppkomna underhållsskulden ska arbetas bort. Underhållsansvaret av det statliga väg- och järnvägsnätet ligger hos Trafikverket. Trafikverket behöver mer resurser från statskassan. Staten skulle kunna höja vägavgifter och fordonsskatter för att ha råd med en del investeringar, men det behövs mer resurser än så.

Bristerna i vatten- och avloppsledningarna

Det kommunala vatten- och avloppssystemet (VA-systemet) byggdes ut kraftigt under 1950-, 60- och 70-talen. Staten var med och finansierade utbyggnaden, och den gick mycket fort. Sedan den kraftiga utbyggnaden har underhållet varit alltför undermåligt, och vattnet har i stort sett runnit i samma ledningar de senaste 50–60 åren. Enligt branschorganisationen för vatten- och avloppsorganisationerna, Svenskt Vatten, kommer det att ta 200 år att byta ut alla gamla vattenledningar i Sverige om man håller samma tempo som idag.

Det bristande underhållet syns nu i allt fler vattenläckor och tekniska problem, vilket även påverkar resten av samhällsservicen. I Nyköping tvingades lasarettet nyligen att ställa in vård och flytta patienter till andra sjukhus på grund av en omfattande vattenläcka.

VA-systemet finansieras genom en avgift, VA-taxan, som betalas av alla som är anslutna till VA-nätet. VA-taxan är kommunal och skiljer sig kraftigt mellan olika kommuner. I till exempel Bollebygd är VA-taxan för ett flerbostadshus nästan fem gånger högre än för ett flerbostadshus i Solna. Samtidigt har VA-taxan ökat med nästan 8 procent under 2023 jämfört med ungefär 4 procent året innan. Om inte staten går in med mer resurser kommer vanligt folk att få kraftigt höjda kostnader för dricksvattnet. Och inte bara det. Svenskt Vatten larmar om att bristerna i vatten- och avloppsnätet kan leda till allvarliga samhällsstörningar i form av omfattande översvämningar, stora avbrott och andra driftstörningar.

Investeringar för att upprusta vatten- och avloppsledningarna

På grund av en rad faktorer behöver investeringarna i VA-systemet öka kraftigt. De vanligaste orsakerna till de ökade investeringsbehoven är återinvesteringar för underhåll, nyinvesteringar på grund av ökad befolkning, och klimatanpassning. Svenskt Vatten bedömer att investeringsbehovet fram till år 2040 ligger på ungefär 31 miljarder kronor per år. Det är en ökning med ungefär 10 miljarder kronor jämfört med dagens investeringsnivåer.

Om de ökade investeringarna helt finansieras med högre avgifter kommer avgifterna att höjas kraftigt. Det är även sannolikt att skillnaden i VA-taxa mellan olika kommuner då skulle öka ännu mer. Dessa två faktorer gör det nödvändigt med statlig medfinansiering. Genom att staten tar en del av kostnaderna skulle avgiftshöjningarna kunna begränsas, och staten kan även bidra till att utjämna de största skillnaderna i avgifter mellan kommuner.

Bristerna i elnätet

För att klara klimatkrisen kommer vi i framtiden att behöva driva både fordon och industrier med el istället för fossila bränslen. Elektrifieringen är därför en avgörande del i den gröna omställningen. Idag produceras 170 TWh el per år i Sverige. Energimyndigheten uppskattar att elbehovet år 2045 kommer att uppgå till mellan 213 och 373 TWh per år. Det är framför allt stora satsningar inom industrin som

gör att behovet av el ökar.

Den ökade elkonsumtionen och elproduktionen kommer i sig att ställa nya och högre krav på elnätet. Dessutom kommer en allt större del av elproduktionen att komma från sol- och vindkraft där produktionen varierar mellan olika årstider, och från dag till dag. Det ställer i sin tur högre krav på överföringskapaciteten i elnätet.

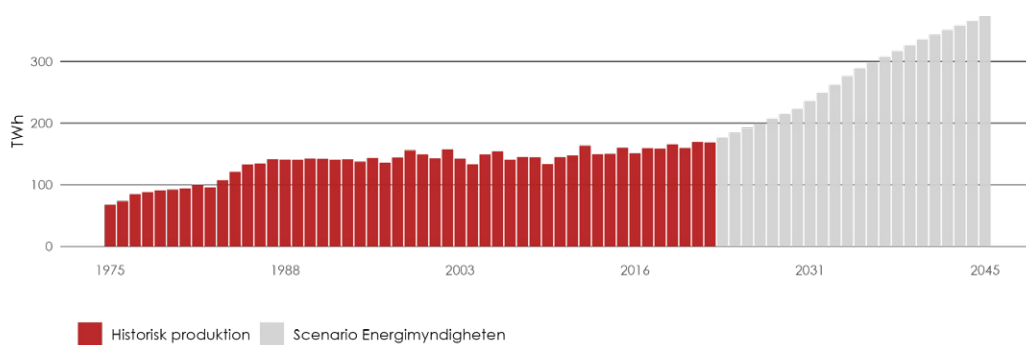

Diagram 2. Sveriges historiska elproduktion och Energimyndighetens högsta scenario för elbehovet till 2045.

Elektrifieringen ställer nya krav på elnätet

Den ökade elproduktionen och elanvändningen ställer krav på elnätet som både behöver byggas ut och är i behov av ökat underhåll. Enligt konsultbolaget Swecos rapport från 2023, som togs fram på uppdrag av elnätsbolaget Ellevio, kommer utbyggnad och underhåll av elnätet kräva investeringar på 890–945 miljarder kronor fram till 2045, beroende på vilket scenario man utgår från. Majoriteten av dessa investeringar behöver göras 2024–2040. Även i de mest försiktiga scenarierna motsvarar det en årlig ökning av investeringarna med omkring 12 miljarder jämfört med idag.

Ett Sverigelyft för framtiden

För att klara de utmaningar som presenteras i den här rapporten behövs en offensiv investeringspolitik, ett Sverigelyft, som rustar Sverige för framtiden. De investeringsbehov som vi redovisar i den här rapporten är investeringar som behöver göras för att Sverige ska kunna bygga bort bostadsbristen, och bibehålla en god standard när det gäller annan infrastruktur, som vatten- och avlopp och elnät i takt med att Sveriges ekonomi och vår befolkning växer.

Investeringsbehoven

Investeringarna inom de områden rapporten går igenom behöver öka med 149 miljarder per år under de kommande åren.

Behovet av ökade investeringar fördelar sig enligt följande:

- ▶ 117 miljarder till nybyggnation av bostäder
- ▶ 12 miljarder för utbyggnad och underhåll av elnätet
- ▶ 10 miljarder till underhåll av väg- och järnväg
- ▶ 10 miljarder till underhåll och utbyggnad av vatten- och avloppssystemet

Investeringsbehoven är omfattande och kräver inte bara mer monetära resurser. Som en direkt effekt av de ökade investeringarna behövs åtminstone 77 600 fler personer anställas i bygg- och anläggningssektorn. Sambandet mellan investeringar och antal sysselsatta i byggsektorn illustreras i diagram 3. Även andra sektorer påverkas av ökade investeringar i bygg- och anläggningsbranschen, men uppskattningarna där blir mycket osäkra. Det man kan säga är att sysselsättningen i andra branscher med all säkerhet inte kommer att minska till följd av ökade investeringar i bygg- och anläggningsbranschen. Byggföretagen uppskattade 2022 den indirekta sysselsättningseffekten av ytterligare ett arbete inom byggindustrin till 0,7. Det betyder att för varje nytt arbete inom byggindustrin sysselsätts ytterligare 0,7 personer i andra branscher. 77 600 nya arbeten inom byggsektorn skulle i sådana fall leda till att ytterligare 54 000 personer sysselsätts i andra branscher och underleverantörsled till byggsektorn.

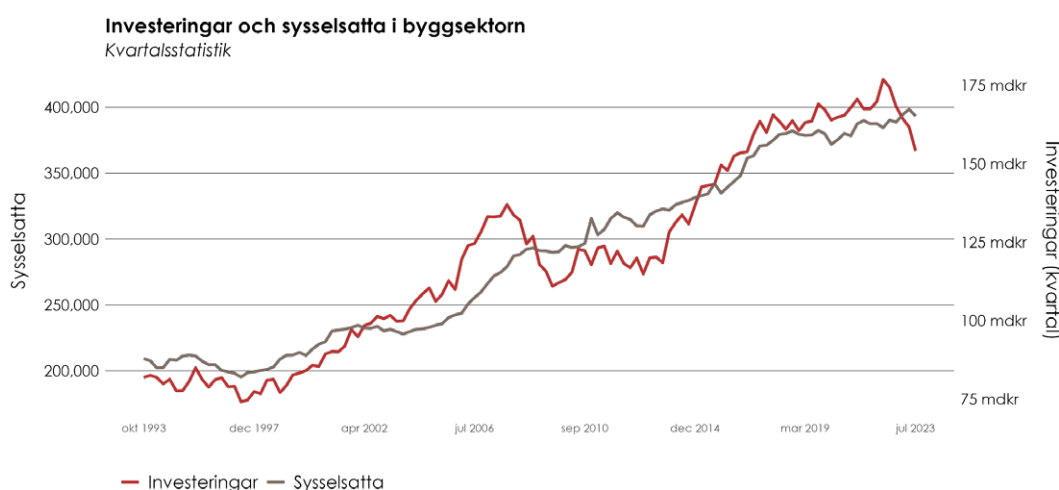

Diagram 3. Investeringar och antal sysselsatta i byggsektorn per kvartal, Nationalräkenskaperna SCB.

Ur ett svenskt statsfinansiellt perspektiv är 149 miljarder i högsta grad genomförbara investeringar. Dessutom är inte tanken att staten ska ta hela investeringskostnaden för bostadsbyggandet, här är snarare subventioner och kreditgarantier en möjlig väg för att stimulera byggandet.

Sverige har sedan 1990 sänkt skatter för motsvarande över 500 miljarder per år, och bara genom att återgå till en skattenivå liknande den vi hade 2017 skulle vi få in 160 miljarder mer i statskassan. Siffran kan även ställas i relation till Jobbskatteavdraget som i årets budget kostar 180 miljarder. Eller ROT och RUT-avdraget och Ränteavdragen som tillsammans kostar 60 miljarder. Utöver potentialen i att återställa skattenivåerna har Sverige dessutom en historiskt låg statsskuld som möjliggör lånefinansiering.

Den här rapporten visar att Sverigelyftet är ett nödvändigt och fullt genomförbart infrastrukturpaket som kan ge svenska hushåll en rimlig livskvalitet och behålla svensk konkurrenskraft. Ett sådant lyft är också en möjlighet att få fler människor i arbete. Med Sverigelyftet blir vi av med bostadsbristen, får ordning på svensk infrastruktur och tar oss närmare målet om full sysselsättning.

Så har vi räknat

Bostadsbyggandet

De senaste åren har det byggts drygt 50 000 nya lägenheter per år. Ungefär 47 procent har varit hyresrätter, 37 procent har varit bostadsrätter och knappt 16 procent äganderätter. Bland bostadsrätter och hyresrätter är det klart vanligast att nyproducerade lägenheter byggs i flerbostadshus, medan det för äganderätter är småhus som är den vanligaste hustypen.

Genom att ta genomsnittliga kostnader för de olika bostadstyperna och multiplicera med dess andel av det totala antalet byggda bostadslägenheter, får man en genomsnittlig kostnad för alla byggda lägenheter. Den siffran blir drygt tre miljoner kronor. Boverket uppskattar att det behöver byggas 67 300 lägenheter per år för att bygga bort bostadsbristen. 67 300 multiplicerat med drygt tre miljoner ger ett totalt investeringsbehov om ungefär 205 miljarder kronor per år.

Investeringarnas effekt på sysselsättningen

För att uppskatta hur mycket sysselsättningen påverkas av ökade investeringar har vi jämfört antalet sysselsatta i byggsektorn med investeringarna de senaste 12 månaderna. Vi har utgått från en linjär regression där antal sysselsatta är responsvariabeln och investeringar under det senaste året är förklaringsvariabeln. Datat vi använder sträcker sig från sista kvartalet 1993 till utgången av tredje kvartalet 2023 och kommer från nationalräkenskaperna i SCB:s statistikdatabas.

Enligt skattningen leder ökade investeringar om 1 miljard kronor till att antalet sysselsatta i genomsnitt stiger med 521 personer. När investeringarna ökar med 149 miljarder kommer antalet sysselsatta öka med ungefär 77 600 personer. Det finns förstås en osäkerhet i skattningar likt denna, men denna siffra är en bästa gissning utifrån den data vi har tillgänglig.

REFERENSER

Andersson Roland och Jonung Lars. "Klyschor och populism löser inte bostadsbristen". DN Debatt. 2 januari 2023.

<https://www.dn.se/debatt/klyschor-och-populism-loser-inte-bostadsbristen/>

Blomberg, Fredrik. "Planerad vård fortfarande inställd på Nyköpings lasarett".

Sveriges Radio, 2 juni 2022.

<https://sverigesradio.se/artikel/nykoping-utan-vatten-sa-paverkas-varden-pa-lasarettet>

Boplats Göteborg. "Boplats i siffror", 19 januari 2023.

<https://nya.boplats.se/kontakta/nytt/statistik2022pm#>

Bostadsförmedlingen. "Summering av året 2023", åtkomstdatum 10 januari 2024.

<https://bostad.stockholm.se/statistik/summering-av-aret-2023/>

Boverket. "Bostadsmarknadsenkäten 2023", 15 maj 2023.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/>

Boverket. "Behov av bostadsbyggande 2023-2030", 21 september 2023.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/behov-av-bostadsbyggande/behov-2023/>

Boverket. "Byggprognos revidering oktober 2023", 17 oktober 2023.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/byggprognos/rev-oktober-2023/>

Byggföretagen. "Sänkt marginalskatt - jobbeffekter via byggföretag och deras underleverantörer", maj 2022.

Byggnads. "Byggnads efter regeringens krismöte: Behövs akuta åtgärder", 13 juni 2023.

<https://www.byggnads.se/aktuellt/2023/byggnads-efter-regeringens-krismote-behovs-akuta-atgarder/>

Byggnads. "Byggstoppet kräver en kriskommission", 23 oktober 2023.

<https://www.byggnads.se/aktuellt/2023/byggstoppet-kraver-en-kriskommission/>

Energimyndigheten. "Myndighetsgemensam uppföljning av samhällets elektrifiering", 15 december 2022.

<https://energimyndigheten.a-w2m.se/FolderContents.mvc/Download?ResourceId=212470>

Dagens Nyheter. "Byggandet tvärnitar: "Ser ingen vändning". 24 november 2023, avs. Ekonomi.

<https://www.dn.se/ekonomi/byggandet-tvarnitar-ser-ingen-vandning/>

Haupt Inger. "Haveriutredningen klar – därför spårade tåget ur på Malmbanan".

SVT Nyheter, 02 februari 2023.

Holmberg Pär och Tangerås P. Thomas, "Den svenska elmarknaden – idag och i framtiden", Penning- och valutapolitik 2023 nr 1.

Hyresgästföreningen. "Rapport: Unga vuxnas boende 2023". 30 november 2023.

Järnvägar.nu. 19 november 2021. "Urspårningen på Malmbanan hade kunnat undvikas".

<https://jarnvagarna.nu/ursparningen-pa-malmbanan-hade-kunnat-undvikas/>

Larsson Jens och Enderstein Carl. "Haverikommissionen utreder tågurspårningen på Arlanda express". SVT Nyheter, 28 maj 2023.

Lundahl Karin. "Vatten dubbelt så dyrt – stora skillnader i landet".

Dagens Samhälle, 18 oktober 2023.

<https://www.dagensamhalle.se/samhalle-och-valfard/infrastruktur/vatten-dubbelt-sa-dyrt-stora-skillnader-i-landet/>

Marklund Thell Lars et al. "Kommunerna behöver ha bättre koll på sina anläggningar".
Dagens Samhälle, 12 oktober 2023.
<https://www.dagensamhalle.se/opinion/debatt/kommunerna-behovet-ha-battre-koll-pa-sina-anlaggningar/>

Nyberg Matilda. "Larmet: Vatten kommer att bli dyrare – kan bli nya energikrisen".
SVT Nyheter, 26 juni 2023.

Prognoscentret. "Svag Utveckling För Infrastruktur - Trots Historiskt Hög Underhållsskuld".
Åtkomstdatum 27 november 2023.
<https://blogg.prognoscentret.se/svag-utveckling-fr-infrastruktur---trots-historiskt-hg-underhaallsskuld>

Regeringsförklaringen. "Reformkraft i en tid av prövningar". 12 september 2023.
<https://www.regeringen.se/contentassets/86doda68f7204b138dob8d2b98463ef7/regeringsforklaringen-2023.pdf>

Statistiska Centralbyrån. "Minskning av påbörjade lägenheter". 24 november 2023.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-byggande-och-bebyggelse/bostadsbyggande-och-ombyggnad/bygglov-nybyggnad-och-ombyggnad/pong/statistiknyhet/paborjad-nybyggnation-av-bostadslagenheter-1a3e-kvartalet-2023-preliminara-uppgifter/>

Statistiska Centralbyrån. "Öppna data".

Svenskt Näringsliv. "Hur underhållsskulden på Sveriges vägar och järnvägar påverkar näringslivet", 8 mars 2023.
https://www.svensknaringsliv.se/bilder-och-dokument/rapporter/mdqzmi_rapport_underha_llskuld_webbpdf_1196605.html/Rapport_Underha_llskuld_webb.pdf

Svenskt Vatten. "Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp - en analys av investeringsbehov 2022 - 2040". Rapport R2023 - 02, Maj 2023.
https://vattenbokhandeln.svensktvatten.se/wp-content/uploads/2023/05/SvensktVatten-Investeringsrapport_2023.pdf

Sveriges förenade studentkårer. "SFS bostadsrapport 2023", 31 augusti 2023.
<https://sfs.se/las-sfs-bostadsrapport-2023-har/>

Storbacka Bengt et al. "Pengarna räcker inte till vatten och avlopp".
Aftonbladet Debatt, 09 juli 2023.
<https://www.aftonbladet.se/a/150041>

Sweco. "Elnätsrapporten 2023 - Investeringsbehovet i det svenska kraftsystemet till 2045 - en rapport till Ellevio", 2023.
<https://www.ellevio.se/globalassets/content/nyheter-pressrum/elnaetsrapporten-2023.pdf>

"Trög utveckling inom infrastruktur". 19 juni 2023. Byggindustrin.
<https://www.byggindustrin.se/byggprojekt/infrastruktur/trog-utveckling-inom-infrastruktur/>

Winborg, Mats. "Privatiserat järnvägsunderhåll - en undersökning om erfarenheter och konsekvenser i Sverige och andra länder", 2022.

Yousef Tahir. "Utdömda spårväxlar stoppar mängder med tåg".
Sverige Radio, 5 december 2023.
<https://sverigesradio.se/artikel/granskning-utdomda-sparvaxlar-stoppar-mangder-med-tag>

